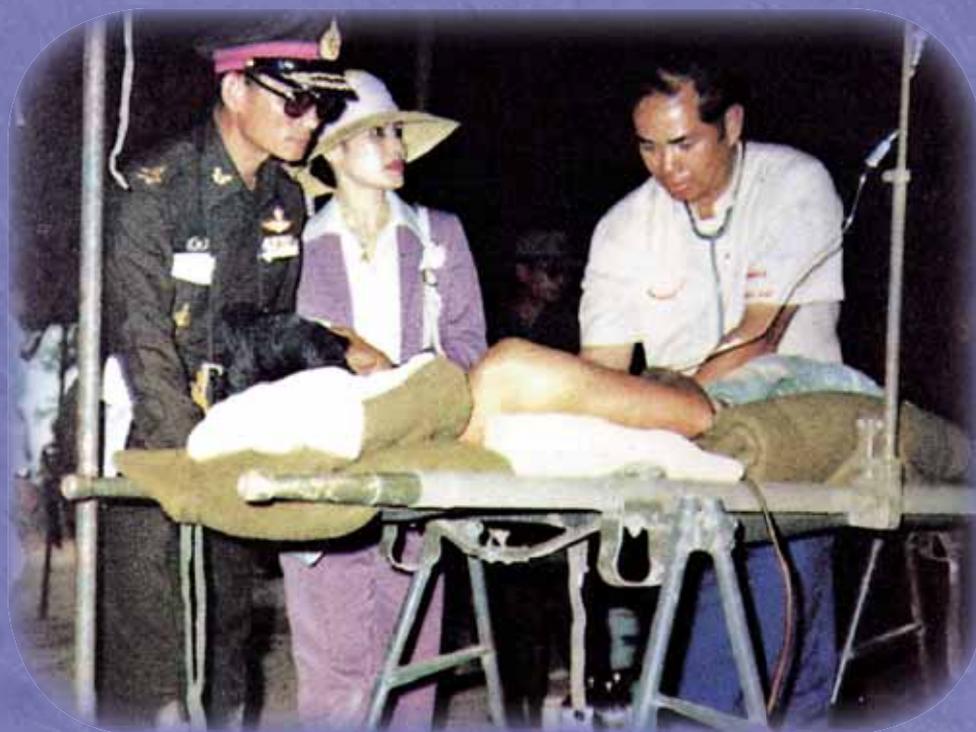

จอมปราชญ์แห่งการพัฒนา
รากฐานความมั่นคงของมนุษย์

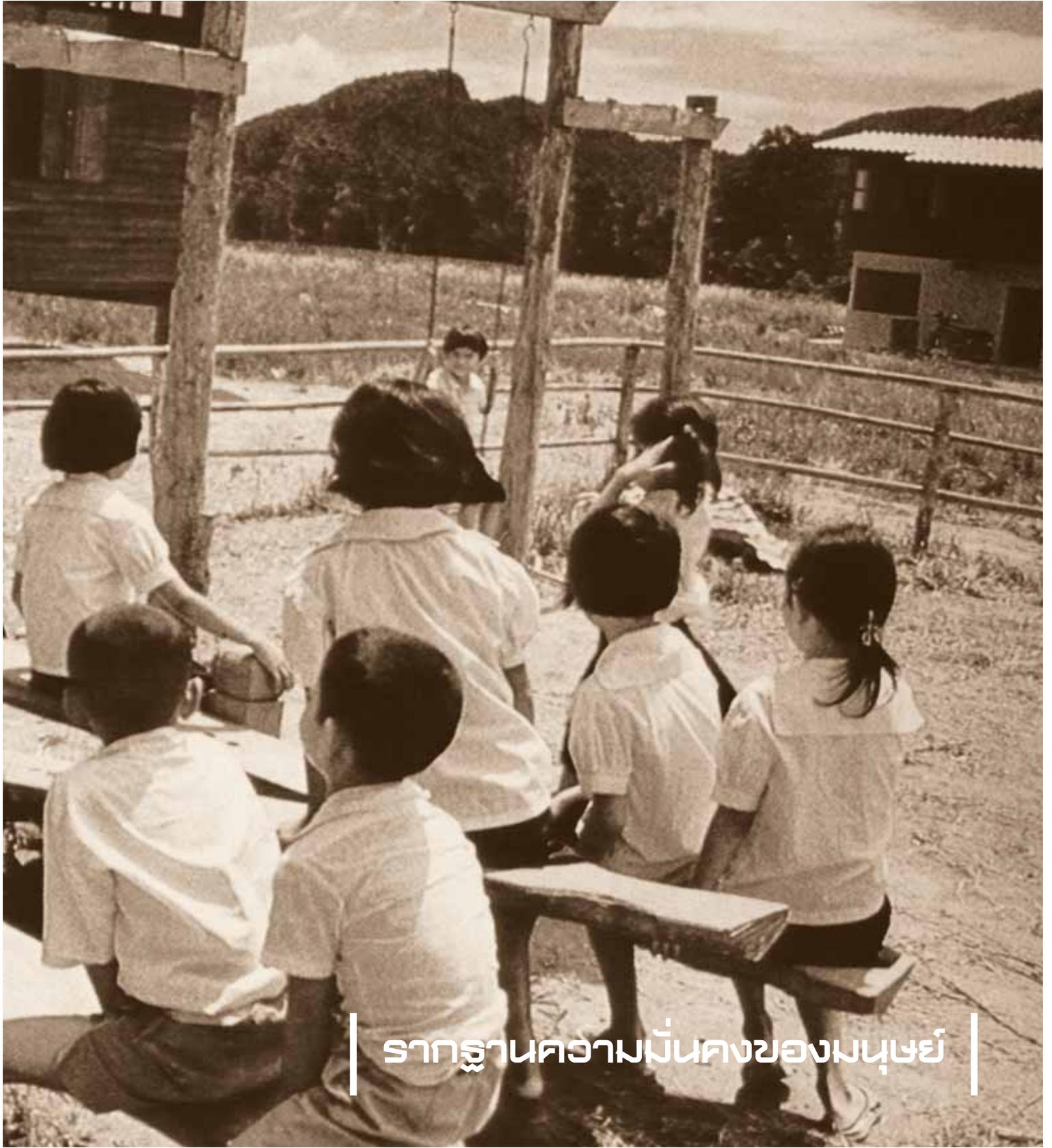
คำนำ

“๙๔ พรรษา ประโยชน์สุขสู่ปวงประชา” สำนักราชเลขาธิการ มูลนิธิชัยพัฒนา สำนักงานประมงและสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ได้ร่วมกันจัดขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสอันเป็นมงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระชนมพรรษา ๗ รอบ ในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔

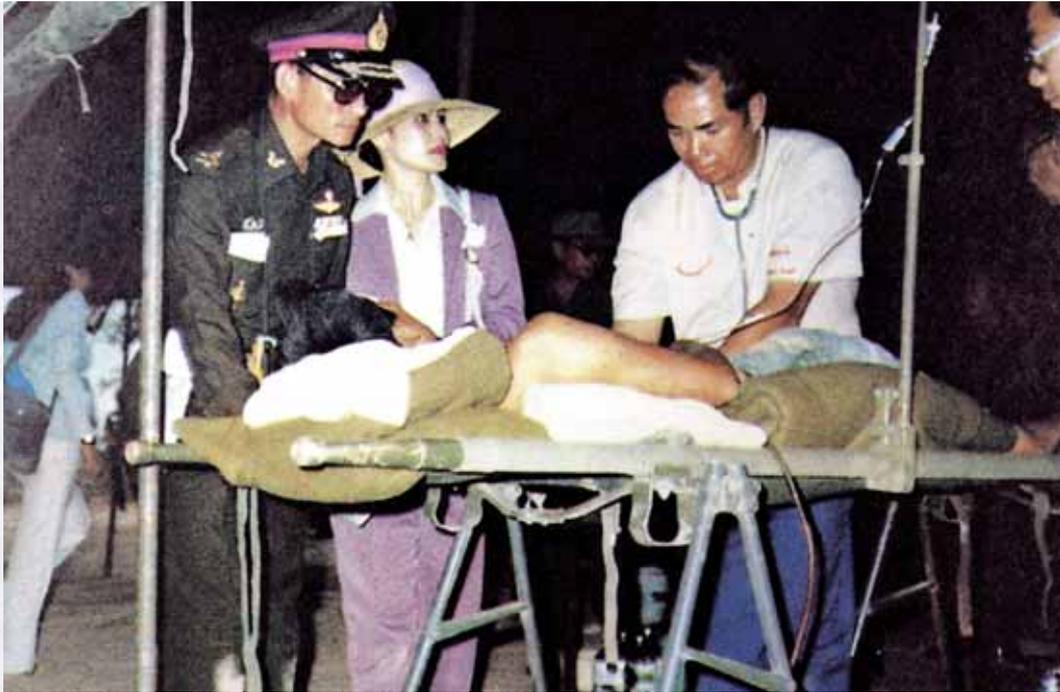
หนังสือชุด จอมปราชญ์แห่งการพัฒนา เป็นหนึ่งในกิจกรรมที่ได้จัดทำขึ้น เพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจพระราชดำริ พระปรีชาสามารถและผลสำเร็จจากการพัฒนาในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ก่อให้เกิดคุณูปการต่อประชาชน ประเทศชาติมาอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำเป็นหนังสือชุด จอมปราชญ์แห่งการพัฒนา มีทั้งสิ้น ๑๔ เล่ม ประกอบด้วย หลักการทรงงาน, รากฐานความมั่นคงของมนุษย์, น้ำคือชีวิต, ปราชญ์แห่งดิน, รักษาป่า : รักษาสิ่งแวดล้อม, วิถีแห่งดุลยภาพ, ทฤษฎีใหม่, ทะลอน้ำ : เพิ่มความชุ่มชื้น, กำแพงธรรมชาติที่มีชีวิต, พลังงานสีเขียว, จากน้ำเสียสู่น้ำใส, พิพิธภัณฑสถานธรรมชาติที่มีชีวิต, ผลสำเร็จสู่ประชาชน และพระเกียรติเกริกไกร

โดยมีเป้าหมายหลักคือ เพื่อให้การจัดโครงการเฉลิมพระเกียรติ **“๙๔ พรรษา ประโยชน์สุขสู่ปวงประชา”** เป็นไปอย่างสมพระเกียรติและสามารถเผยแพร่พระมหากรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทยมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ประกอบกับเพื่อให้เยาวชนและประชาชนทั่วไป ได้มีส่วนร่วมในการสานต่อและถ่ายทอดแนวพระราชดำริได้อย่างชัดเจน เหมาะสม ผ่านการเรียนรู้จากหนังสือชุด จอมปราชญ์แห่งการพัฒนา ทั้ง ๑๔ เล่ม ที่มีลักษณะที่เรียบง่ายสามารถนำไปประยุกต์ได้อย่างหลากหลาย อันนำไปสู่การพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม องค์กร และประเทศชาติ ให้บังเกิดความสุขและความยั่งยืนตลอดไป

คณะกรรมการจัดทำหนังสือเฉลิมพระเกียรติ **“๙๔ พรรษา ประโยชน์สุขสู่ปวงประชา”**
สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
(สำนักงาน กปร.)

| รากฐานความมั่นคงของมนุษย์ |

รากฐานความมั่นคงของมนุษย์

การสาธารณสุข

พระมหากรุณาธิคุณที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยในระยะแรกหลังจากเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ เป็นพระราชดำริในด้านการแพทย์และการสงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชนที่ประสบความทุกข์ยากเดือดร้อนเนื่องจากในช่วงระยะเวลานั้นประชาชนส่วนใหญ่โดยเฉพาะที่อาศัยอยู่ในชนบทยังขาดบริการสาธารณสุขขาดโอกาสทางการศึกษาและยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้

- ในปี ๒๔๙๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระราชทรัพย์จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อใช้สร้างอาคาร “มหิตลวงศานุสรณ์” ในบริเวณสถานเสาวภา สภากาชาดไทย สำหรับใช้ในกิจกรรมทางด้านวิทยาศาสตร์ และเป็นที่ผลิตวัคซีน บีซีจี เพื่อใช้ป้องกันโรควัณโรค ซึ่งกำลังประสบปัญหาอยู่ในขณะนั้น

เมื่อคราวที่โรคอหิวาตกโรคระบาดอย่างรุนแรงในประเทศไทย การรักษาโรคนี้ต้องใช้ “น้ำเกลือ” เป็นจำนวนมาก แต่ในขณะนั้นการให้น้ำเกลือกับผู้ป่วยมีค่าใช้จ่ายสูง เนื่องจากต้องสั่งจากต่างประเทศ ส่วนน้ำเกลือที่ผลิตได้ในประเทศไทยระยะนั้นยังขาดคุณภาพ จนกล่าวกันว่า “ใส่ใครไปก็ซ็อก”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริให้มีการศึกษาวิจัยและสนับสนุนการค้นคว้าหาวิธีสร้างเครื่องกลั่นน้ำเกลือใช้เอง จนมีคุณภาพทัดเทียมกับต่างประเทศ และเป็นที่ยอมรับกันถึงปัจจุบัน

- **โครงการแพทย์หลวงพระราชทาน เรือเวชพาหน์** ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ เพื่อจัดหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ออกให้บริการรักษาพยาบาลแก่ราษฎรที่ตั่งบ้านเรือนอยู่สองฝั่งลำน้ำ ซึ่งได้มีการดำเนินงานมาจนทุกวันนี้

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังทรงริเริ่มโครงการด้านการแพทย์และสาธารณสุขต่างๆ ดังนี้

- ๑) **โครงการแพทย์หลวงเคลื่อนที่พระราชทาน** เริ่มเมื่อปี ๒๕๑๐ เพื่อตรวจรักษาราษฎรในท้องถิ่นทุรกันดารโดยไม่คิดมูลค่า และถ้าผู้ป่วยมีความจำเป็นจะต้องได้รับการรักษาเพิ่มขึ้นจะพระราชทานความช่วยเหลือ ให้เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลของจังหวัด หรือโรงพยาบาลในกรุงเทพมหานครต่อไป
- ๒) **โครงการหน่วยแพทย์พระราชทาน** เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๑๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรโครงการชาวเขาในพื้นที่ภาคเหนือที่อยู่ห่างไกล และทรงพบว่าราษฎรที่มารอรับเสด็จป่วยกันเป็นจำนวนมาก จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้แพทย์ประจำพระองค์ที่ตามเสด็จ ตรวจและรักษาให้แก่ราษฎร

จากนั้น เมื่อเสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปยังภูมิภาคต่างๆ หน่วยแพทย์พระราชทานจะทำหน้าที่ในการรักษาพยาบาลให้แก่ประชาชนด้วยเช่นกัน

- ๓) **หน่วยทันตกรรมเคลื่อนที่พระราชทาน** ตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๑๒ เพื่อส่งทันตแพทย์อาสาสมัครออกช่วยเหลือบำบัดโรคเกี่ยวกับฟัน ตลอดจนสอนการรักษาอนามัยของปากและฟันแก่เด็กนักเรียนให้แก่ประชาชนที่อยู่ในท้องที่ทุรกันดารโดยไม่คิดมูลค่า ซึ่งได้รับความร่วมมือจากทันตแพทย์โรงพยาบาลต่างๆ ในการออกปฏิบัติภารกิจภาคสนาม และได้ดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

- ๔) **โครงการแพทย์พิเศษตามพระราชประสงค์** เริ่มเมื่อปี ๒๕๑๗ เพื่อบรรเทาความเจ็บปวดของราษฎรที่นิคมสร้างตนเองพัฒนาภาคใต้ อำเภอแวง จังหวัดนราธิวาส นิคมนี้มีสถานอนามัยเพียงแห่งเดียว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้กระทรวงสาธารณสุข จัดแพทย์หมุนเวียนเข้าไปบริการตรวจรักษา โดยแพทย์และเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลนราธิวาส และโรงพยาบาลสุโขทัย-ลก จะออกปฏิบัติภารกิจสัปดาห์ละ ๒ ครั้ง เป็นประจำ

- ๕) **โครงการศัลยแพทยศาสตราจารย์วิทยาลัย** ตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๑๘ หลังจากที่เปิดโครงการแพทย์พิเศษตามพระราชประสงค์ในปี ๒๕๑๗ แพทย์ที่อาสาสมัครซึ่งเป็นแพทย์อาวุโสและมีประสบการณ์มาก เล็งเห็นความสำคัญ และความจำเป็นที่จะต้องมีศัลยแพทย์อาสาไปช่วยปฏิบัติงานโรงพยาบาลประจำจังหวัดสกลนคร ในช่วงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานประทับแรมที่พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จึงได้มีการศึกษาหาข้อมูล และความต้องการของโรงพยาบาลและหน่วยงานต่างๆ ในด้านศัลยกรรมและรวบรวมจัดทำเป็นทำเนียบศัลยแพทย์อาสา จากนั้นจึงได้ก่อตั้งวิทยาลัยศัลยแพทย์ขึ้น ภายหลังจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรับวิทยาลัยศัลยแพทย์ไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ และเปลี่ยนชื่อเป็น **ราชวิทยาลัยศัลยแพทย์แห่งประเทศไทย**
- ๖) **โครงการแพทย์ หู คอ จมูก และโรคภูมิแพ้พระราชทาน** จัดตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๒๒ โดยอาศัยแพทย์ หู คอ จมูก อาสาสมัครจากโรงพยาบาล

พระมงกุฎเกล้า โรงพยาบาลรามาริบัติ โรงพยาบาล
ราชวิถี โรงพยาบาลประจำจังหวัดนครราชสีมา และ
โรงพยาบาลประจำจังหวัดนครพนม ผลัดเปลี่ยน
กันมาปฏิบัติราชการชุดละ ๒ สัปดาห์ เริ่มที่จังหวัด
นราธิวาสก่อน ต่อมาขยายการปฏิบัติราชการที่
จังหวัดสกลนคร และที่โรงพยาบาลค่ายกาวิละ
จังหวัดเชียงใหม่

ด้วยพระราชหฤทัยมุ่งมั่นที่จะทรงสืบทอดพระราช-
ปณิธานในสมเด็จพระบรมราชชนก พระบิดาแห่งการแพทย์
ไทย และสมเด็จพระบรมราชชนนี พระมารดาของการ
แพทย์ชนบท ในการที่จะให้ประชาชนชาวไทยได้มีสุขภาพ
พลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการ
พัฒนาประเทศชาติสืบไป

ตั้งพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชทานแก่ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาแพทยศาสตร์ความ
ตอนหนึ่งว่า

“...จึงใคร่ขอร้องให้ทุก ๆ คนตั้งใจและพยายามปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ผลสมบูรณ์จริง ๆ อย่าปล่อยให้กำลังของชาติต้องเสื่อมถอยลงเพราะประชาชนเสียสุขภาพอนามัย...”

ในปี ๒๕๐๕ ประเทศไทยประสบกับภัยครั้งใหญ่ที่แหลมตะลุมพุก จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งมีความรุนแรงทำให้ราษฎรประสบกับภัยพิบัติทั้งชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงได้พระราชทานพระราชดำริให้จัดตั้ง “มูลนิธิราชประชานุเคราะห์” ขึ้น เพื่อดำเนินงานช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยพิบัติ ต่อมากุณิธิราชประชานุเคราะห์ได้ดำเนินงานให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ประสบสาธารณภัยทุกประเภทอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

น้ำพระราชหฤทัยที่เปี่ยมด้วยพระเมตตาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้น มิได้จำกัดอยู่แต่ราษฎรที่เป็นคนไทยเท่านั้น หากแต่ยังได้พระราชทานความช่วยเหลือไปยังราษฎรในท้องถิ่นต่าง ๆ ไม่ว่าจะนับถือศาสนาใดหรือมีเชื้อชาติใดก็ตาม ทรงมีพระเมตตาให้ความช่วยเหลือเสมอมา

นอกจากนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังทรงมีความเอื้ออาทรต่อสัตว์ เริ่มแรกได้พระราชทานเงินรายได้จากการจำหน่ายเสื้อคุณทองแดงให้แก่คณะสัตวแพทยศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ดำเนินโครงการตามพระราชกระแส
หลายโครงการด้วยกัน อาทิ โครงการตรวจหาเครื่องหมายดีเอ็นเอ
ของสุนัขสายพันธุ์ไทย โครงการเฝ้าระวังและการพัฒนาวินิจฉัย
โรคฉี่หนู หรือเลปโตสไปโรซิส โครงการระวังโรคระบาดในสัตว์ปีก
และโครงการพัฒนาน้ำเชื้อแช่แข็งสุนัข โครงการเครื่องมือแพทย์
โครงการพระราชทานคุณทองแดงช่วยเพื่อน และโครงการกองทุน
รักษาสัตว์ป่าอนาถา เป็นต้น มีการสร้างสระว่ายน้ำ “สุวรรณชาติ”
สำหรับบำบัดรักษาสุนัขที่ป่วยด้วยโรคข้อกระดูกและระบบ
ประสาทแบบธาราบำบัด การนี้ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิด
นิทรรศการ “สระสุวรรณชาติ” เมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๘
และเปิดให้บริการอย่างต่อเนื่องจนปัจจุบัน

การศึกษา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระราชหฤทัยและให้ความสำคัญในงานด้านการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรมเสมอมา ดังพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๑๐ ความตอนหนึ่งว่า

“...งานด้านการศึกษาเป็นงานสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชาติ เพราะความเจริญและความเสื่อมของชาตินั้น ขึ้นอยู่กับการศึกษาของชาติเป็นข้อใหญ่ ตามข้อเท็จจริงที่ทราบกันดีแล้ว...”

ในปี ๒๔๘๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนขึ้นสำหรับพระราชโอรสและพระราชธิดา บุตรข้าราชการบริพารในพระราชวัง ตลอดจนเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปได้ร่วมเรียนด้วย และเมื่อพระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรและหน่วยปฏิบัติการทหารตำรวจบริเวณ ชายแดนทุรกันดาร ทำให้ทรงทราบถึงปัญหาการขาดแคลนที่เรียน ของเด็กและเยาวชน อันเนื่องมาจากการให้บริการของรัฐไม่ทั่วถึง และมีปัญหาการแตกแยกอุดมการณ์ทางการเมือง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงได้พระราชทานพระราชดำริให้ทหารช่วยก่อสร้างโรงเรียน เพื่อให้ทหารมีส่วนช่วยเหลือประชาชนด้านการศึกษา และได้พระราชทานพระราชทรัพย์ ส่วนพระองค์สนับสนุนการก่อสร้างโรงเรียนพร้อมกับพระราชทานนามว่า “โรงเรียนร่มเกล้าฯ” นอกจากนี้ยังได้พระราชทานพระราชทรัพย์เพื่อร่วมสร้างโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สำหรับชาวไทยภูเขาที่อาศัยอยู่ในท้องที่ทุรกันดารห่างไกล การคมนาคม ซึ่งมีชื่อเรียกว่า “โรงเรียนเจ้าพ่อหลวงอุปถัมภ์”

พระราชปณิธานด้านการศึกษา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาพลเมืองให้มีคุณภาพด้วยการให้การศึกษา เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้และมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอันจะเป็นประโยชน์ทั้งส่วนบุคคลและประเทศชาติ ดังพระบรมราโชวาทด้านการศึกษาที่ได้พระราชทานแก่คณะครูและนักเรียน ณ ศาลาดุสิดาลัย เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๐๕ ความตอนหนึ่งว่า

“...การศึกษาเป็นปัจจัยในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติและคุณธรรมของบุคคล สังคม และบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้ตลอด...”

ด้วยพระราชปณิธานที่จะจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานที่ดินให้แก่กระทรวงศึกษาธิการสร้างโรงเรียนราชวินิตขึ้น พร้อมกับทรงอุปถัมภ์โรงเรียนวังไกลกังวล ซึ่งจัดตั้งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๘ รวมถึงทรงส่งเสริมให้จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนด้วย

พระราชปณิธานส่งเสริมการพัฒนาการฝึกหัดครู

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงห่วงใยเกี่ยวกับการฝึกหัดครูเป็นอย่างมาก ดังพระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่คณะข้าราชการที่รับผิดชอบต่อการฝึกหัดครูและคณะข้าราชการกรมการฝึกหัดครูที่เข้าเฝ้าฯ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๑๓ ตอนหนึ่งว่า

“...โดยที่ครูต่างทำตัวให้เป็นครูที่น่าเคารพ แม้จะผิดเคืองก็ยังกัดฟันสอนและแจกจ่ายความรู้ออกไป ดังนี้ก็จะได้รับความเคารพจากศิษย์และการสอนก็จะง่ายขึ้น แต่ที่ต้องวางตัวให้เป็นครูที่แท้ การฝึกหัดครูจะต้องย้ำในข้อนี้ว่า ถ้าครูทำตัวเป็นครูจะทำให้ลูกศิษย์นับถือเป็นทุน แต่ถ้าทิ้งความเป็นครูโดยที่ท้อใจ โดยที่ยอมแพ้สถานการณ์ก็ทำให้ลูกศิษย์มีความเคารพไม่ได้และสอนไม่ได้...”

นอกจากนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงห่วงใยในความเป็นอยู่และการปฏิบัติหน้าที่ของครูอาจารย์เป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการให้มีพระราชบัญญัติครู พ.ศ. ๒๔๘๘ ได้บัญญัติให้มีสภาในกระทรวงศึกษาธิการ เรียกว่า **คุรุสภา** มีฐานะเป็นนิติบุคคลกำหนดให้ครูทุกคนเป็นสมาชิกของคุรุสภา ให้คุรุสภา มีอำนาจหน้าที่ในการให้ความเห็นแก่กระทรวงศึกษาธิการในเรื่อง

การจัดการศึกษาโดยทั่วไป ควบคุมและสอดส่องจรรยาบรรณ และวินัยของครู พิทักษ์สิทธิครู รักษาผลประโยชน์และส่งเสริมให้ครูได้รับสวัสดิการต่างๆ และยังได้กำหนดให้การบริหารบุคคลของข้าราชการครูในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) เป็นต้น

พระราชปณิธานส่งเสริมการอาชีวศึกษา

ตั้งพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่างๆ ที่ทรงกล่าวถึงความสำคัญของการอาชีวศึกษาโดยให้ตระหนักถึงการส่งเสริมให้การอาชีวศึกษาแพร่หลายให้ได้รับความนิยมนจากประชาชนเท่าเทียมกับสามัญศึกษา ความตอนหนึ่งว่า

“...ประการแรก...ต้องให้ความรู้ทางหลักวิทยาการ และความรู้ทางการออกแบบ เพราะสิ่งนี้เป็นหัวใจของงานฝีมือในอันที่จะสร้างสรรค์งานศิลปะใหม่ๆ ขึ้น ศิลปิน และนักออกแบบจะเป็นผู้ให้ความคิด จากนั้นจึงใช้ความรู้ทางหลักวิชาการ นำความคิดนั้นมาประดิษฐ์ผลงานต่อไป ประการที่สอง จะต้องปรับปรุงฝีมือให้มีความประณีตและมีประสิทธิภาพได้มาตรฐานจริง ๆ ในยามที่ประชาชาติต่าง ๆ ในโลกกำลังขวนขวายยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของตนมนุษย์เจริญขึ้นก็ไฝหาสินค้าและบริการให้ได้มาตรฐาน

สูงขึ้นด้วย ประการที่สาม จะต้องมีการจ้างงานและหาตลาด เพื่อช่วยให้ช่างฝีมือได้มีงานทำ มีตลาดที่จะส่งสินค้าไปจำหน่ายการทำงานของช่างฝีมือขึ้นอยู่กับความต้องการมาก อันจะเป็นผลให้เผยแพร่ได้สะดวกยิ่งขึ้น เพราะสินค้าดีใคร ๆ ก็ย่อมนิยมใช้แต่ถ้าราคาและคุณภาพไม่ได้มาตรฐานแล้วก็ยากที่ประชาชนจะนิยมตาม...”

พระราชปณิธานขยายการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วทั้งประเทศ

หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล ได้กล่าวถึงพระมหากษัตริย์คุณ เกี่ยวกับการขยายการศึกษาภาคบังคับ ไว้ตอนหนึ่งว่า

“มีข้อสังเกตในเรื่องนี้ คือโรงเรียนเพิ่มขึ้นตลอดจน ในท้องที่ไกลคมนาคม เช่น โรงเรียนชายแดนของตำรวจ ชายแดน เป็นต้น อยู่ห่างไกลมากจนแม้ผู้ตรวจการศึกษา ก็ไปไม่ถึง ผู้ที่เยี่ยมโรงเรียนเหล่านี้บ่อยครั้ง คือ พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระ บรมราชชนนี พระราชกรณียกิจเช่นนี้ นับว่าเป็นการ ส่งเสริมการศึกษา ณ ที่ที่ต้องการมากที่สุด นอกจากที่ได้ทรง เยี่ยมเยียนทำให้ครูนักเรียนตลอดจนผู้ปกครองปลื้มปิติแล้ว ยังได้พระราชทานอุปกรณ์การศึกษา เสื้อผ้า และอาหาร ด้วยเป็นพระมหากษัตริย์คุณอย่างล้นพ้น นอกเหนือไปจาก นี้ เมื่อท้องที่แห่งใดแห่งหนึ่งประสบภัยธรรมชาติ ได้ทรง

พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ส่งเจ้าหน้าที่ไปเยี่ยมเยียนด้วยความห่วงใยในกรณีจังหวัดในภาคใต้ประสบวาตภัยครั้งรุนแรงเมื่อปี ๒๕๐๕ โรงเรียนพังทลายได้พระราชทานพระราชทรัพย์ไปสร้างโรงเรียนกว่า ๑๐ หลัง จากเงินซึ่งเป็นพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์และเงินซึ่งประชาชนโดยเสด็จพระราชกุศลสมทบเป็นจำนวนมาก วิธีการเพิ่มโรงเรียนที่ใช้วิธีหนึ่ง คือ ได้รับความช่วยเหลือจากประชาชนในท้องถิ่น ถ้าผู้ใดบริจาคเงินเพื่อสร้างโรงเรียนจำนวนเท่าใด รัฐบาลจะออกเงินสมทบอีกจำนวนหนึ่งมากบ้าง น้อยบ้าง ตาม

ความจำเป็นและกำลังงบประมาณ ในทำนองเดียวกันนี้ แต่ไม่เหมือนกันทีเดียว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานที่ดินแปลงหนึ่งทางทิศใต้ของพระราชวังดุสิต และพระราชทานพระราชทรัพย์จำนวนหนึ่ง เพื่อจัดสร้างและดำเนินการโรงเรียนประถมศึกษา พระราชทานชื่อว่า โรงเรียนราชวินิต พร้อมกับเสด็จฯ ไปทรงเปิดโรงเรียนนี้ เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๑๐...”

ในปี ๒๕๓๐ อันเป็นปีแห่งการเฉลิมฉลองวโรกาสอันเป็นมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๕ รอบ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการเพื่อขยายการศึกษาภาคบังคับเป็น ๙ ปี คือ จะขยายไปในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยให้นักเรียนในท้องที่ชนบทยากจน ๓๘ จังหวัดได้เล่าเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยไม่ต้องเสียเงินบำรุงการศึกษาหรือค่าเล่าเรียนและยังจะได้รับบริการจากรัฐในด้านแบบเรียนและอุปกรณ์การศึกษาอื่นๆ ตามกำลังงบประมาณด้วย

พระราชปณิธานให้วัดและพระสงฆ์ได้มีส่วนช่วยเหลือการศึกษาของชาติ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์ที่จะตั้งโรงเรียนสงเคราะห์เด็กยากจนและกำพร้าอนาถาขึ้นในวัด โดยอาราธนาพระสงฆ์มาเป็นครูอบรมศีลธรรมและช่วยสอนวิชาสามัญที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย เพื่อให้วัดและพระสงฆ์ได้มีส่วนช่วยเหลือการศึกษาของประเทศไทย โรงเรียนวัดที่สร้างขึ้นในช่วงแรก ๔ โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์ โรงเรียนสันติการาม โรงเรียนวัดป่าไถ่ และโรงเรียนนันทบุรีวิทยา ส่งผลให้การศึกษาของชาติแผ่ขยายและเพิ่มโอกาสให้กับเยาวชนของชาติ

พระราชปณิธานให้การศึกษาแก่เด็กที่ประสบภัยธรรมชาติและประชาชนที่ยากไร้

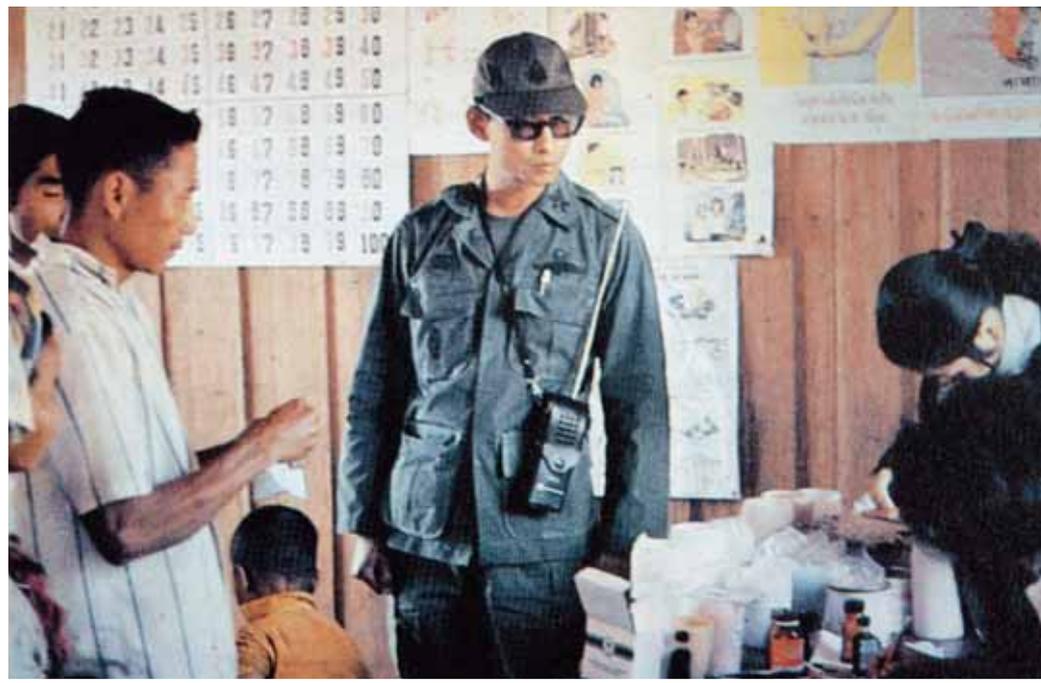
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้จัดตั้งกองทุนสำหรับสงเคราะห์เด็กยากจนอนาถาขาดบิดามารดาเนื่องจากประสบภัยธรรมชาติ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งชื่อว่า “มูลนิธิราชประชานุเคราะห์” นอกจากผู้ประสบภัยแล้วในท้องที่บางจังหวัดในภาคใต้ที่มีประชาชนยากจนไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้รายได้จากดอกผลของมูลนิธิฯ ไปก่อสร้างโรงเรียนประถมศึกษาขึ้นและพระราชทานชื่อใหม่ว่า “โรงเรียนราชประชานุเคราะห์”

พระราชปณิธานจัดการศึกษาให้ประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้

เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๐๒ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำรัสในคราวเสด็จฯ เยี่ยมราษฎรจังหวัดยะลา ณ ศูนย์สมมนาการ ภาคศึกษา ๒ (สำนักงานศึกษาธิการเขตการศึกษา ๒ ในปัจจุบัน) ความตอนหนึ่งว่า

“...การศึกษาที่นี้สำคัญมาก ให้พยายามจัดให้ดี ให้พลเมืองสามารถพูดภาษาไทยได้ แม้จะพูดได้ไม่มากนัก เพียงแต่พอรู้เรื่องกันยังดี เพราะเท่าที่ผ่านมามาราวนี้มีผู้ไม่รู้ภาษาไทย ต้องใช้ล่ามแปล ควรให้พูดเข้าใจกันได้เพื่อสะดวกในการติดต่อซึ่งกันและกัน...”

พระราชปณิธานจัดการศึกษาพิเศษและการศึกษาสงเคราะห์ เพื่อให้ประชาชนทุกหมู่เหล่าได้รับการศึกษาโดยทั่วถึง โดยเฉพาะเด็กพิการต่างๆ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับคนปกติ มีชีวิตที่เป็นสุข ช่วยตัวเองได้ และสามารถทำประโยชน์แก่สังคมได้ จึงได้มีการจัดตั้งโรงเรียนสำหรับคนหูหนวก คนตาบอดขึ้น และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโรงเรียนราชประชาสมาสัยขึ้น

เมื่อปี ๒๕๐๗ เพื่อให้การศึกษากับบุตรของผู้ป่วยโรคเรื้อนให้ได้รับการศึกษาพิเศษเช่นเดียวกับเด็กทั่วไป

พระราชปณิธานขยายความรู้ในด้านต่าง ๆ แก่เยาวชนให้กว้างขวาง

นอกเหนือจากการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้พระราชทานโครงการสาธารณุกรรม สำหรับเยาวชนตั้งพระบรมราโชวาทความตอนหนึ่งว่า

“...สาธารณุกรรมนี้จุดประสงค์อันแรก อันสำคัญที่สุดคือ ให้ผู้ใช้สาธารณุกรรมนี้ ได้เกิดความรู้สึกว่าโลกนี้มันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โลกหมายถึงโลกความรู้ โลกกลมโลกของวิทยาศาสตร์และโลกของวิชาการต่าง ๆ อันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน ถ้าได้ความคิดอันหนึ่งอย่างหนึ่งก็จะเกิดความรู้สึกว่า ชีวิตของคนจะต้องอยู่ในส่วนรวมและจะต้องพยายามปฏิบัติเพื่อส่วนรวม ศิลปดนตรีก็ต้องรวมกับวิทยาศาสตร์ ซึ่งคนทั่ว ๆ ไปไม่เข้าใจ แต่ว่าถ้าสาธารณุกรรมแล้วก็จะเข้าใจ ก็เกิดความเชื่อถือ...”

ทุนพระราชทาน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะการศึกษาเป็นฐานรากสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาชีวิตมนุษย์ นอกจากนี้ทรงตระหนักถึงความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีบทบาทอิทธิพลต่อแนวคิด จิตใจและการดำเนินชีวิตของประชาชนอย่างมาก การจะก้าวให้ทันวิวัฒนาการและความเจริญสมัยใหม่เหล่านั้น ส่วนหนึ่งจำเป็นต้องส่งคนไปศึกษาและดูงานในประเทศที่พัฒนาแล้ว เพื่อนำความรู้มาเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์

และก่อให้เกิดการพัฒนาในวิทยาการต่างๆ ของประเทศ พร้อมกับจัดเตรียมความรู้ขั้นพื้นฐาน สำหรับผู้ที่ จะเข้ามารองรับความรู้เหล่านั้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เพื่อก่อตั้งกองทุนการศึกษาขึ้นหลายทุนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ซึ่งการให้ทุนแต่ละทุน ได้มีวัตถุประสงค์แตกต่างกันไป ดังนี้

ทุนมูลนิธิภูมิพล

ตั้งแต่ปี ๒๔๙๕ เป็นต้นมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ให้แก่มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ตั้งเป็นทุนมูลนิธิขึ้น เพื่อเก็บดอกผลพระราชทานเป็นทุนแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ผู้เรียนดี แต่ขาดทุนทรัพย์ ทุนนี้จะให้แก่นักศึกษาคนละ ๒๐๐ บาทต่อเดือน เป็นเวลา ๑ ปี นอกจากนี้ได้พระราชทานทุนการศึกษาให้แก่บัณฑิตที่สอบได้คะแนนยอดเยี่ยมในสาขาวิชาต่างๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เพื่อเป็นรางวัลแก่นิสิตนักศึกษาที่เรียนดี แต่ขาดแคลนทุนทรัพย์เป็นประจำทุกปี ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมกำลังใจและการศึกษาของนิสิตนักศึกษาให้มีความมานะอดทนต่อการศึกษามากขึ้น และยังได้พระราชทานรางวัลด้านอื่นๆ อีกด้วย อาทิ การแต่งหนังสือ การแต่งเรียงความ ต่อมาได้พระราชทานทุน

ขยายไปยังมหาวิทยาลัยอื่นๆ นอกจากนั้น ยังได้พระราชทานทุน
มูลนิธิภูมิพล แก่บัณฑิตที่ได้คะแนนยอดเยี่ยมในสาขาวิชาต่างๆ
ไปศึกษาต่อในต่างประเทศเพิ่มขึ้นอีกด้วย

ทุนมูลนิธิอานันทมหิดล

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
พระราชทาน**ทุนอานันทมหิดล** ในปี ๒๔๙๘ แก่ นักศึกษาแพทย์
ตามรอยพระบาทสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม
พระบรมราชชนก และเพื่อเป็นพระบรมราชานุสรณ์แด่สมเด็จพระ
พระบรมเชษฐาธิราช พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันท
มหิดล ต่อมาทรงเห็นว่าได้ผลสมพระราชประสงค์ จึงทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้จัดระเบียบนตราสารทุนอานันทมหิดล เป็น**มูลนิธิ
อานันทมหิดล** เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๐๒ โดยพระราชทาน
พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เป็นทุนเริ่มแรกจำนวน ๒๐,๐๐๐ บาท
มีผู้ได้รับพระราชทานทุนสาขาแพทยศาสตร์ในขณะนั้น ๓ ราย
และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ขยายงานของมูลนิธิ พระราชทาน
ทุนการศึกษาให้กับสาขาวิชาอื่นต่อไป

ทุนอานันทมหิดล ไม่มีสัญญาผูกมัดว่าผู้ได้รับพระราชทาน
ทุนจะต้องกลับมาปฏิบัติงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามเวลาที่กำหนด
เพราะมีพระราชประสงค์จะให้ผู้รับทุนได้เกิดความสำเร็จกับชีวิตตนเอง

ทุนเล่าเรียนหลวง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์ให้ฟื้นฟูทุนเล่าเรียนหลวง (King's Scholarship) ที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ริเริ่มพระราชทานทุนให้นักเรียนไปเรียนต่อต่างประเทศ ด้วยการจัดสอบแข่งขันอย่างเป็นทางการเมื่อปี ๒๔๔๐ และได้พระราชทานทุนเล่าเรียนหลวงสืบต่อเนื่องกันมาจนถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจึงยุติไปในปี ๒๔๗๖ ครั้นมาถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันมี

พระราชปรารภฟื้นฟูการให้ **ทูลเกล้าเรียนหลวง** ขึ้นใหม่ โดยการประกาศใช้ “**ระเบียบ ก.พ. ว่าด้วยทูลเกล้าเรียนหลวง พ.ศ. ๒๕๐๘**” ทูลเกล้าเรียนหลวงเป็นทูลพระราชทานแก่นักเรียนที่สอบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ได้คะแนนดีเยี่ยมและไม่มีข้อผูกมัดที่จะต้องกลับมารับราชการ นับตั้งแต่ปี ๒๕๐๘ จนถึงปี ๒๕๓๙ ได้มีผู้ได้รับพระราชทานทูลเกล้าเรียนหลวงไปศึกษาวิชาการระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศ ๕๐ ทูล ส่วนทูลเกล้าเรียนหลวงในระดับการศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรีนั้น ได้จัดให้มีขึ้นเมื่อปี ๒๕๑๘ เนื่องในมหามงคลสมัยพระราชพิธีรัชดาภิเษกเฉลิมฉลองครบ ๒๕ พรรษา แห่งการครองราชย์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ทูลการศึกษาสงเคราะห์ในมูลนิธิราชประชานุเคราะห์

ในปี ๒๕๐๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ก่อตั้ง **มูลนิธิราชประชานุเคราะห์** พระราชทานทุนประเดิม ๓ ล้านบาท ก่อตั้งมูลนิธิที่พระราชทานนามว่า **มูลนิธิราชประชานุเคราะห์** ในความหมายว่า “**พระราชาน**” และ “**ประชาน**” อนุเคราะห์ซึ่งกันและกัน อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพระมหากษัตริย์กับประชาชนว่าไม่สามารถแยกออกจากกันได้ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อยู่ใน **พระบรมราชูปถัมภ์** โดยจดทะเบียน

เป็นนิติบุคคลเมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๐๖ งานสำคัญของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์ คือ การช่วยสร้างอาคารเรียน หรือสร้างโรงเรียนขึ้นใหม่ และได้พระราชทานนามโรงเรียนว่า **โรงเรียนราชประชานุเคราะห์** โดยโรงเรียนแรกกำเนิดที่บ้านปลายแหลม ตำบลแหลมตะลุมพุก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช นอกจากนี้ยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดทุนการศึกษาสงเคราะห์แก่เด็กและเยาวชนที่กำลังอยู่ในวัยศึกษาและประสบสาธารณภัยหรือได้รับความทุกข์ยากเดือดร้อนประการอื่นที่ทางราชการอาจเข้าไปไม่ถึงหรือขัดต่อระเบียบหลักเกณฑ์ของราชการ

ทุนมูลนิธิราชประชาสมาสัยในพระบรมราชูปถัมภ์ และมูลนิธิโรงเรียนราชประชาสมาสัย

เมื่อปี ๒๔๙๙ โรคเรื้อนกำลังระบาดอยู่ในประเทศไทย กระทรวงสาธารณสุขและองค์การอนามัยโลกได้ตกลงกันว่าจะพยายามขจัดให้หมดสิ้นไปจากประเทศไทยในระยะเวลา ๑๒ ปี และเจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุขได้กราบบังคมทูลพระกรุณาว่าจะกำจัดโรคเรื้อนให้หมดภายในเวลา ๑๐ ปีได้ ถ้ามีสถาบันค้นคว้าและวิจัย ซึ่งต้องใช้งเงิน ๑ ล้านบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ก่อสร้างสถาบัน

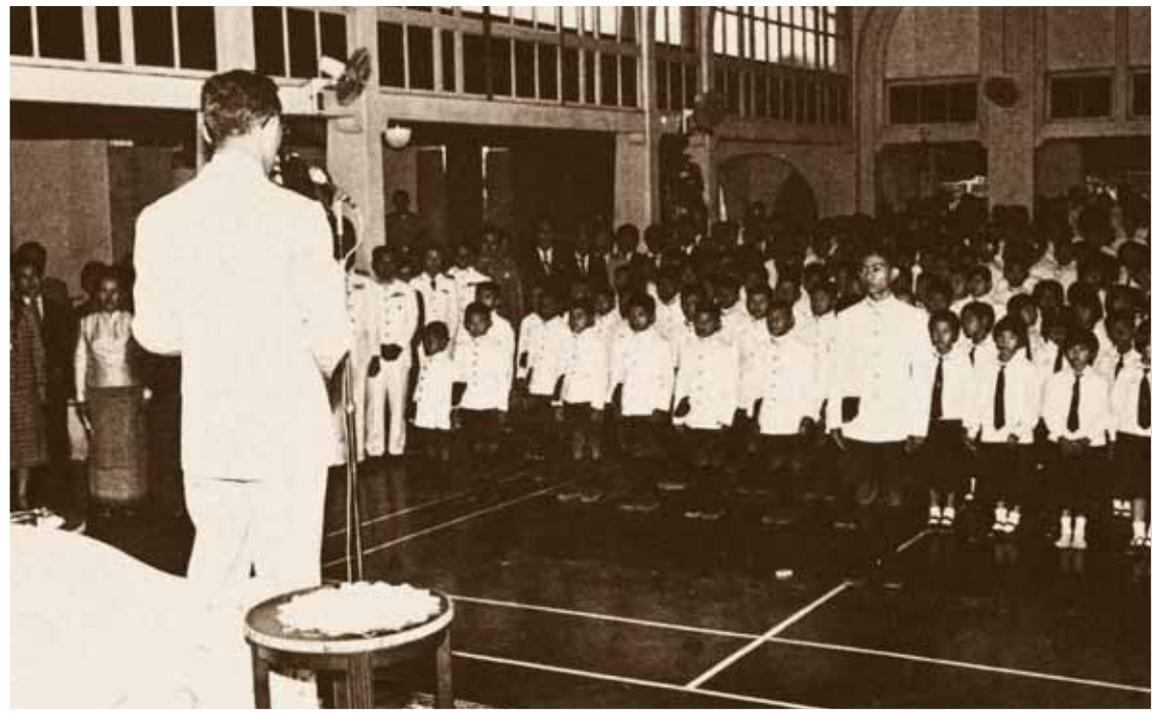

วิจัยค้นคว้าเรื่องโรคเรื้อน ณ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการในปี ๒๕๐๑ และเสด็จพระราชดำเนินไปทรงประกอบพิธีเปิดสถาบันเมื่อวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๐๓ พร้อมกับพระราชทานนามสถาบันว่า **ราชประชาสมาสัย** และพระราชทานเงินทุนที่เหลือจากการก่อสร้างจำนวน ๒๑๗,๔๕๒ บาท ให้กระทรวงสาธารณสุข เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการของสถาบันต่อไป ต่อมากระทรวงสาธารณสุขได้ขอพระราชทานนำเงินดังกล่าวไปจดทะเบียนจัดตั้งเป็นมูลนิธิราชประชาสมาสัย และได้ขอพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณให้ทรงรับมูลนิธิไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์โดยมีพระราชกระแสตอบรับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๐๔ ความว่า

“ถ้าจะขอให้อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ มูลนิธิจะต้องเพิ่มวัตถุประสงค์ขึ้นอีกข้อหนึ่งว่าจะจัดตั้งโรงเรียนสำหรับบุตรผู้ป่วยที่เลี้ยงแยกจากบิดามารดาแต่แรกเกิดและให้การบริหารโรงเรียนขึ้นต่อมูลนิธิราชประชาสมาสัย”

ซึ่งต่อมาได้ขอพระบรมราชานุญาต แยกจากมูลนิธิเดิมมาจดทะเบียนเป็นมูลนิธิโรงเรียนราชประชาสมาสัยในพระบรมราชูปถัมภ์

ทุนนวฤกษ์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ก่อตั้ง **ทุนนวฤกษ์** เพื่อช่วยให้นักเรียนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ แต่มีผลการเรียนดี ความประพฤติดี ได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาคือต่อในระดับต่างๆ ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา ฝึกหัดครูและอุดมศึกษา พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ เป็นทุนริเริ่มจำนวน ๕๑,๐๐๐ บาท และจากผู้บริหารทรัพย์ โดยเสด็จพระราชกุศลสมทบทุนก่อสร้างโรงเรียนตามวัดในชนบท ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยอาราธนาพระภิกษุเป็นครูสอนวิชาสามัญศึกษาที่ไม่ขัดต่อพระวินัยและอบรมศีลธรรม เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับการศึกษาแก่เด็กให้เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติในอนาคตต่อไป

ทุนการศึกษาพระราชทานแก่นักเรียนเฉพาะกรณี ดังนี้

- ทุนพระราชทานแก่นักเรียนชาวเขา
- ทุนพระราชทานแก่นักเรียนเฉพาะสถานศึกษา
- รางวัลพระราชทานแก่นักเรียนและโรงเรียนดีเด่น

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับการศึกษานอกระบบ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเห็นความสำคัญของการศึกษาสำหรับประชาชนที่อยู่ในชนบทเป็นอย่างมาก ได้พระราชทานพระราชดำริให้ตั้ง **ศาลารวมใจ** ตามหมู่บ้านชนบท เพื่อให้ประชาชนได้ใช้เป็นที่ย่านหนังสือ โดยพระราชทานหนังสือประเภทต่างๆ แก่ห้องสมุด **ศาลารวมใจ** นอกจากนี้ ได้พระราชทานพระราชดำริ ให้จัดตั้ง **โครงการพระดาบส** หรือ **อาศรมของพระดาบส** ขึ้น เมื่อปี ๒๕๑๙ แก่ประชาชนที่มีความรักวิชาการ ใฝ่หาความรู้ใส่ตนเอง แต่ไม่สามารถหาที่เรียนได้ อาจเนื่องจากการขาดแคลนทุนทรัพย์ ได้มีโอกาสทางการศึกษาเพิ่มขึ้นจากการศึกษานอกระบบที่ได้พระราชทานให้แก่พสกนิกรชาวไทย

โรงเรียนพระดาบสใช้สถานที่ของสำนักพระราชวัง เลขที่ ๓๘๔ - ๓๘๙ ถนนสามเสน รับสมัครผู้เรียนไม่จำกัดเพศ วัย วุฒิ ความรู้หรือฐานะ เปิดสอนครั้งแรกเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๑๙ มีผู้เข้าศึกษาจำนวน ๖ คน หลักสูตรการเรียนใช้เวลา ๑ ปี แต่เมื่อปฏิบัติจริงๆ ใช้เวลาเพียง ๙ เดือน นักศึกษาที่เรียนสำเร็จ

การศึกษาจากโรงเรียนพระดาบส มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพได้ตามวิชาที่ต้องการ ผู้ที่สนใจเข้าศึกษาในโรงเรียนพระดาบสมิ่ทั้งตำรวจ ทหาร พลเรือน และทหารผ่านศึกที่ทุพพลภาพ ครูผู้สอนส่วนมากเป็นผู้ทรงคุณวุฒิอาสาสมัคร โดยถือว่าการสอนวิชาความรู้ให้ศิษย์เป็นวิทยาทานไม่คิดค่าตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้น โรงเรียนพระดาบสมือองคมนตรีและผู้ทรงคุณวุฒิอื่นๆ เป็นผู้ดำเนินการ วิชาที่โรงเรียนเปิดสอนครั้งแรก ได้แก่ วิชาซ่อมเครื่องไฟฟ้า วิทยุติดตั้งไฟฟ้า พร้อมกับการเรียนการสอนนี้ ผู้เรียนสามารถหารายได้ในรูปสหกรณ์ด้วย

สำหรับการศึกษาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแก่ประชาชนนอกระบบโรงเรียนนั้นเกิดขึ้นเนื่องจากขณะที่เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปยังต่างจังหวัดทุกภาคเฉลี่ยภาคละ ๑ เดือนครึ่ง ระยะเวลาที่เสด็จ เยี่ยมเยียนราษฎร สอบถามถึงทุกข์สุขและปัญหาต่างๆ ในการดำรงชีพของราษฎร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงได้พระราชทานพระราชดำริแนวทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาในพื้นที่ที่ประสบกับปัญหานั้นๆ ในขณะเดียวกันได้ใช้พื้นที่นั้นๆ เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าและ

ให้ความรู้แก่ประชาชนผู้สนใจทุกหมู่เหล่าไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบ นอกกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากพระราชประสงค์ที่ทรงมุ่งหวังพัฒนาความเป็นอยู่ของราษฎร ให้สามารถช่วยเหลือพึ่งตนเองได้ ทรงพิจารณาเห็นว่าการได้เรียนรู้และพบเห็นด้วยประสบการณ์ของตนเองนั้น เป็นวิธีการสร้างการเรียนรู้ในการพัฒนาชนบท ด้วยเหตุนี้จึงมีพระราชดำริให้จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริขึ้น เพื่อทำหน้าที่เสมือน “พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต” เป็นศูนย์รวมของการศึกษาค้นคว้า ทดลอง วิจัยและแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม เป็นการบริการแบบเบ็ดเสร็จที่จุดเดียวที่ประชาชนที่สนใจจะได้เข้ามาเรียนรู้การประกอบอาชีพที่ได้ทดลองจนประสบผลสำเร็จแล้วสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ปัจจุบันได้ขยายผลสำเร็จไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ส่งผลให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี มีความมั่นคงและยั่งยืนอีกด้วย

ด้าน ชังคาร ที่ ๒๘ เดือน พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๙

เพลงมาตราตัวสะกด

(สร้อย) กก กน กม เกง เกอว จำไว้แม่เธออย่าได้ลืมตา (ซ้ำ)
กต กต กบ แม่ ก กา (ซ้ำ) จำไว้เกิดทนายอย่าได้ลืมเทียน
มาตราตัวสะกดของไทย (ซ้ำ) เธอจำจำไว้อย่าได้พลาดเค็สอ
หม่นฮ้าย หม่นท่งจำเต็สอ (ซ้ำ) จำไว้แม่เธออย่าได้ลืมตา
(สร้อย) กก กน กม เกง เกอว จำไว้แม่เธออย่าได้ลืมตา
กต กต กบ แม่ ก กา มีแต่มาตราตัวสะกดของไทย (ซ้ำ)

หนังสือชุด จอมปราชญ์แห่งการพัฒนา เป็นหนังสือชุดจำนวน ๑๔ เล่ม ประกอบด้วย

๑. หลักการทรงงาน
๒. รากฐานความมั่นคงของมนุษย์
๓. น้ำคือชีวิต
๔. ปราชญ์แห่งดิน
๕. รักษาป่า : รักษาสิ่งแวดล้อม
๖. วิถีแห่งดุลยภาพ
๗. ทฤษฎีใหม่
๘. ทะลอน้ำ : เพิ่มความชุ่มชื้น
๙. กำแพงธรรมชาติที่มีชีวิต
๑๐. พลังงานสีเขียว
๑๑. จากน้ำเสียสู่น้ำใส
๑๒. พิพิธภัณฑสถานธรรมชาติที่มีชีวิต
๑๓. ผลสำเร็จสู่ประชาชน
๑๔. พระเกียรติเกริกไกร

จัดทำโดย

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

เลขที่ ๒๐๑๒ อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซอยอรุณอมรินทร์ ๓๖

ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๔๔๗-๘๕๐๐ โทรสาร ๐-๒๔๔๗-๘๕๖๒ www.rdpb.go.th

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

๑. นายเฉลิมเกียรติ แสนวิเศษ เลขาธิการ กปร.
๒. นายโกวิท เพ่งวานิชย์ รองเลขาธิการ
๓. หม่อมหลวงจิรพันธ์ ทวีวงศ์ รองเลขาธิการ

คณะทำงาน

๑. นายสุวัฒน์ เทพอารักษ์ รองเลขาธิการ ประธานคณะทำงาน
๒. นายปวีตร นวมะรัตน ผู้อำนวยการสำนักประสานงานโครงการพื้นที่ภาคเหนือ
๓. นางสุพร ตรีนรินทร์ ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงาน
๔. นางศศิพร ปาณิกบุตร นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการพิเศษ
๕. นายศุภรชต์ อินทรารุช นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการพิเศษ
๖. นางกัญชัชญา ทองคำ นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ
๗. นายอิทธิพล วรนุช นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ
๘. นางสาวณัฐฤดี แสนทวีสุข เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
๙. นางสาวปญชรัสมิ์ ราศรี เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

ภาพประกอบ

ฝ่ายโสตทัศนศึกษา สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงาน กปร.

พิมพ์ที่

บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

ปีที่พิมพ์

กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

ISBN 978-974-7569-04-9

จัดพิมพ์โดย

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)
Office of the Royal Development Projects Board (Rdpb)

เลขที่ ๒๐๑๒ อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ซอยอรุณอมรินทร์ ๓๖ ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๔๔๗-๘๕๐๐ โทรสาร ๐-๒๔๔๗-๘๕๐๒

www.rdpb.go.th

ISBN 978-974-7569-04-9